

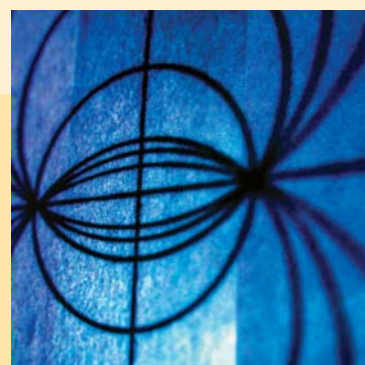

En ny tilrettelæggelse af tiden i løbet af arbejdslivet

informationsblad

»Europa-Kommissionen har ... opfordret til nytænkning med hensyn til den måde, hvorpå arbejde, fritid, læring samt pasning og pleje er fordelt over hele livet.«

Europa-Kommissionen, oktober 2001.

HVAD er sammenhængen?

Ændringerne i det traditionelle kønsrollemønster og arbejdsfordelingen kræver, at de konventionelle arbejdslivsmønstre tages op til fornyet overvejelse. Medarbejderne kræver i stigende grad bedre livskvalitet, mens arbejdsgiverne kræver større fleksibilitet på arbejdspladsen. Det Europæiske Råd understregede på mødet i Lissabon i 2000 behovet for en tidstilrettelæggelse, der giver plads til »aktiv aldring«, forbedrer den livslange læring og ansætteligheden og sikrer et bæredygtigt pensionssystem. Den europæiske politiske og sociale dagsorden tager derfor i stadig højere grad sigte på at øge udbuddet og fleksibiliteten af arbejdskraften for virksomheder, øge ansætteligheden gennem bedre livslang læring, opfylde samfundets pasnings- og plejebæbehov, sikre bæredygtige pensionsordninger og forøge antallet af ældre og kvinder på arbejdsmarkedet.

HVORFOR denne rapport?

Instituttet har allerede arbejdet meget med tidsrelaterede spørgsmål og er især gået i dybden med tidsstyring som et værktøj til håndtering af nogle af de mest presserende problemer i dag. Konceptet »tilrettelæggelse af tiden i løbet af livet«, som nu er tilbage på dagsordenen, er en mulig løsning. Dette projekt ser nærmere på, hvordan disse ændrede behov kan opfyldes gennem en omfordeling af tidsanvendelsen i løbet af livet.

HVILKE resultater er man nået frem til?

Arbejdstidspræferencer

- Halvdelen af arbejdstagerne ønsker at forkorte arbejdsugen med gennemsnitligt 10 %.
- Over 20 % af arbejdstagerne går ind for orlov uden løn i tre måneder.
- 14 % af de fuldtidsansatte har gjort en indsats for at skifte til deltidsarbejde.
- 40 % af ældre udearbejdende kvinder overvejer at gå på pension for at passe ældre familiemedlemmer.
- Omkring 10-15 % af arbejdsstyrken ønsker, at arbejdstiden gradvist reduceres med årene.

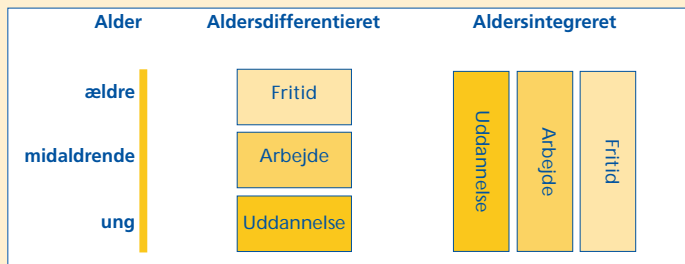
Tendenser i arbejdslivsbalancen

- Uddannelse — beskæftigelse — pensionering er stadig det gængse mønster, men dette mønster ændres på grund af mere fleksible arbejdstider og beskæftigelsespraksisser.
- Antallet af flekstidsordninger i Europa steg fra 25 % i 1988 til 29 % i 1998.
- Flekstidsordningerne tager større sigte på de yngre arbejdstagere end på de ældre.
- Arbejdslivets længde er forkortet betydeligt på grund af tendenser som længerevarende uddannelse og tidlig pensionering.

Forskelle mellem kvinder og mænd

- Antallet af kvinder med kontinuerlig fuldtidsbeskæftigelse steg mellem 1984 og 1999, men det procentvise antal svinger meget de forskellige medlemsstater imellem.
- Antallet af kvinder med kontinuerlig fuldtidsbeskæftigelse inden for sektorer, som førhen var mandsdominerede, er steget betydeligt.
- Beskæftigelsesmønstret ændres i stigende grad blandt par med små børn, med en blanding af fuld tid og deltid.
- Den ulige indkomstfordeling eksisterer stadig, f.eks. udgør tyske kvinders indkomst gennem hele arbejdslivet kun 43 % af mændenes.
- Et stigende antal mænd har nu samme arbejds mønster som kvinder, dvs. med perioder, hvor de er væk fra arbejdsmarkedet.

To livsstruktur-modeller

Kilde: Riley and Riley, 1994.

Relaterede spørgsmål

- Omfordeling af den indkomst, en person har gennem sit liv.
- Mulighed for betaling for tid anvendt til pasning og pleje og livslang læring.
- Forlængelse af arbejdslivet.
- Anvendelse af pensionsopsparing til finansiering af andre aktiviteter gennem livet.
- Deltidsansattes rettigheder.
- Tiltag til at forene medarbejdernes og virksomhedernes behov.

Politiske perspektiver

- Større politisk støtte til kombinerede scenarier, hvor der gives bedre mulighed for deltids- og flekstidsordninger.
- Større muligheder for orlov i længere perioder, især forældreorlov og uddannelsesorlov, orlov fra arbejdet og sabbatordninger i de fleste medlemsstater.
- De fleste medlemsstater gennemfører »aktiv aldring«-politikker i et forsøg på at stoppe tendensen til at gå på førtidspension.

HVAD nu?

Rapporten konkluderer, at det generelle mål er at forbedre arbejdstagernes livskvalitet, og fastslår, at den politiske udfordring ligger i at strukturere livsmønstrene herefter. Det ville give den enkelte flere valgmuligheder og større frihed til at vælge blandt disse muligheder og samtidig sikre, at den enkelte har en indkomst eller er omfattet af en social sikringsordning.

Rapporten foreslår, at de politiske beslutningstagere skal forbedre de nuværende muligheder eller skabe nye muligheder med hensyn til tid og indkomst for at gøre det lettere at omfordele arbejdstiden gennem livet og derved sikre bedre arbejdsvilkår, et bedre privatliv og større adgang til uddannelse eller frivilligt arbejde. Rapporten foreslår mere konkret, at når pensionsalderen hæves, og arbejdslivet derved forlænges, bør de politiske beslutningstagere sikre, at der til gengæld er større mulighed for orlov med løn i livets »stressfaser«. Rapporten fastslår også, at den enkeltes nye tilrettelæggelse af tiden gennem arbejdslivet forudsætter nye sociale sikkerhedsstrukturer.

Teksten i sin helhed:

<http://www.eurofound.eu.int/publications/EF0336.htm>

Yderligere oplysninger:

Teresa Renehan på ter@eurofund.eu.int

Instituttets arbejde med relaterede spørgsmål:

Active strategies for an ageing population

<http://www.eurofound.eu.int/living/ageing.htm>

Employment options of the future

<http://www.eurofound.eu.int/working/options.htm>

Third European working conditions survey

<http://www.eurofound.eu.int/working/surveys.htm>

Family care of the elderly

<http://www.eurofound.eu.int/living/family.htm>

Reconciliation of work and family life and collective bargaining

http://www.eurofound.eu.int/Other_Reports/work_family_life.pdf

Time constraints at work and health risks in Europe

<http://www.eurofound.eu.int/publications/EF0307.htm>

Gender, employment and working time preferences in Europe

<http://www.eurofound.eu.int/publications/EF0145.htm>

(resumé på dansk på:

<http://www.eurofound.eu.int/publications/EF0149.htm>)

Time and work: work intensity

<http://www.eurofound.eu.int/publications/EF0248.htm>

Time and work: duration of work

<http://www.eurofound.eu.int/publications/EF0211.htm>

Times in the city and quality of life

<http://www.eurofound.eu.int/publications/EF9940.htm>

(resumé på dansk på <http://www.eurofound.eu.int/publications/EF9957.htm>)

Flexibility in working conditions

http://www.eurofound.eu.int/working/flex_wip.htm

Monitoring quality of life in Europe

<http://www.eurofound.eu.int/living/monitor.htm>